Kilenczedik évfolyam. 121 ik szám. Kolozsvártt, 1879. szerda majus 28

A „KELET“ előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch gasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Lamartine gróf Andrássy politikájáról.

II.

Lamartine elmélkedéseit ekként folytatja: „Ha harczba mentek, háborutok lesz, mindazon bajokkal és romlásokkal, melyek vele járnak, viselitek Európa, Ázsia és a magatok nyomoruságát és a midőn bevégződött a fáradságos háboru, *abból, a mit meg akartatok akadályozni, semmi sem lesz megakadályozva*; a dolgok ereje, az események ellenállhatlan lejtője, a felekezeti és nemzeti vonzalmak, a helyrajzi viszonyok hatalma, mind megteszik a kikerülhetetlen hatást. Oroszország elfoglalja a Feketetenger partjait és Konstantinápolyt; a Feketetenger egy muszka tó és kulcsa Konstantinápoly. Ausztria kiterjeszkedik Szerbiára, Bulgáriára és Macedoniára, *hogy ugyanolyan lépésekkel haladjon, mint Oroszország*; Francziaország, Anglia és Görögország, miután egy ideig vitatkoztak felette, elfoglalják Egyptomot, Syriát, Cyprust és a szigeteket. Az eredmény ugyanannak marad; csakhogy vér fog hullámzani szárazon és tengeren. A kierőszakolt önkényes felosztást, melyet a háboru esélyei teremtettek, a földterületnek észszerü felosztása fogja helyettesiteni, a hasznos telepitvények évekre elpusztulnak és ez évek alatt, talán hosszu évek alatt, az európai és ázsiai Törökország az anarchia és kiszámithatatlan nyomoruságok zsákmánya lesz. Nagyobb pusztulást fogtok találni, mint a mekkorát a távozó törökök ott hagytak volna. Európa visszavetve lesz, a helyett, hogy folytassa gyors előhaladását a civilisatioban és boldogságban és Ázsia továbbra is halva marad sirjában.

Ha az ész világa elnököl Európa sorsa felett, habozhatik-e tovább? És ha habozik, *mit fog majd mondani a történelem kormányairól és vezetőiről? Azt fogja mondani, hogy a tizenkilenczedik században butaság és öngyilkos egoismus vezette a politikát, és hogy a kabinetek és népek visszautasitották a gondviselés legnagyobbszerü ajándékát, melyet valaha a kor szükségleteinek s az emberiség előhaladásának felajánlott.*

Elmondom im, mit kell hát tenni. *Összehivni egy congressusra az elsőrendü hatalmasságokat*, a melyek határosak a török birodalommal vagy érdekelve vannak a Középtengeren; elhatározni elvben és tettben, hogy Európa visszavonja magát minden actiotól s a Törökország belügyeibe való avatkozástól, hagyja Törökországot saját életerejére és saját végzetének esélyeire; megegyezni továbbá, hogy e császárság bukása esetén, történjék az akár egy konstantinápolyi forradalom, akár következetes elszakadások utján, az európai hatalmak mindenike, védnökség czime alatt, *elfoglalja a császárság azon részét, melyet a congressus határozatai számára kijelöltek*; még pedig ugy, hogy ezen körülirt és korlátolt protectorátus, a szomszédságok, a határok biztonsága, az érdekek, szokások és vallások egyöntetüsége szerint meghatározott területeken a védnökség alá vett provinciák helyi önállóságát ne érintse és ne terjedjen tovább, mint a hatalmak souzerainitásáig. A souzerainitás ezen meghatározott s európai jogként szentesitett neme, legfőképen azon jogban fog állani hogy a területnek bizonyos része elfoglalható, ott akár szabad városokat, akár európai telepitvényeket, akár kereskedelmi pontokat vagy kikötőket alapitni. A különböző nemzetiségek, az osztályok rangjai, mindennemü fenálló jogok el lesznek ismerve és fentartva a védnök hatalmasság által. Nem lesz ez egyéb, mint polgárositó, fegyveres gyámkodás, a melyet minden hatalom gyakorolni fog védettje felett, a mely biztositja fenállását, nemzetiségi elemeit egy erősebb nemzetiség lobogója alatt; a mely meg fogja oltalmazni a megtámadásoktól, elszakasztástól és anarchiától; a mely békés módot fog neki nyujtani arra, hogy kifejtse iparát és kereskedelmét.

Ime itt van az actio módja s a védnökségek befolyása Kelet tartományaira, a melyek rájuk fognak háramlani, helyi viszonyaik és szokásaik szerint fognak alakulni és kifejlődni sajátos körülményeik szerint: ime, igy fognak a dolgok maguktól kifejlődni.

Alapitni fognak továbbá egy vagy több európai szabad várost a körülmények és a természet által leginkább ajánlott pontjain e területnek. E nyilt városok, melyeknek területük is nyilt lesz az összes protegált népeknek, kormányozva az anyaország vagy a gyarmatos törvényhozások által; ide lépve a protegált államok lakosai nemzetiségük szerint polgárjogot nyernek: megszünnek saját nemzetük erőszakoskodó és barbar törvényhozásainak vagy fejedelmének alárendeltjei lenni, élvezik a tulajdon és eladás jogát, a mi e vidéken csaknem mindenütt hiányzik, a mi pedig első emelője minden civilisationak; élvezik a kereskedelem, ipar, militia immunitását, a mennyit a védnök állampolitikája illőnek talál nekik megadni. A szabadság, tulajdonjog és civilisatio ezen fő központjai közt lassanként kifejlődnek a kereskedelmi összeköttetések; a városok, falvak, tribusok, nem fognak késni azon társadalmi jogok megkövetelésével, melyek ez összeköttetésekből származnak. A protegált tartomány nehány év alatt teljesen a protegáló nemzet keretében lesz.“

J.

— A képviselőház tegnapi, május 26-iki ülésén a rendőri kihágásokról szóló törvényjavaslat tárgyalását folytatta s csekély álmos vita mellett számos paragrafust fogadott el. A részletesebb tudósitást tér szüke miatt csak holnap közölhetjük.

A tudományos académia XXXIX. ünnepélyes közülése.

— Május 25-én. —

Kettős ünnepet ült ma az académia, 39-ik ünnepélyes közülését tartotta meg, s egykori feledhetetlen elnökének érczbe öntött szobrát leplezte le. A kettős ünnep tiszteletére az idő is gyünyörü volt, s nagy és diszes közönséget csődített az académia palotájába. A karzatokat, valamint a földszinti székek első sorait, sőt a korláton belül az académicusok helyének nagy részét diszes hölgykoszoru foglalta el. Pontban 10 órakor nyiltak meg a disztermek az académicusok részére szolgáló osztályának ajtai, s belépett gróf Lónyay Menyhért académiai elnök, követték a főtitkár, az académia rendes és levelező tagjai, nem különben a miniszterek s a fővárosi hatóság képviselői. Az előkelőbb férfivendégek közt ott láttuk gróf Andrássy Gyula külügyminisztert honvédaltábornagyi egyenruhában, nyakában az aranygyagjas renddel, mellén a szt.-István- és Lipót-rendek nagykeresztjeivel, s a szt.-István-rend nagy szalagjával. Beléptekor a közönség megéljenezte. Ott voltak a miniszterek valamennyien, Szlávy József képviselőházi elnök, Majláth György országbiró, gróf Cziráky János, Szögyény-Marich László, a képviselők közül Tisza Lajos Molnár Aladár, Wahrmann Mór s többen, azonkivül több egyetemi tanár, ugy is, mint académiai tag. A főpapok közül azonban senkit sem láttunk, csak a szoborleleplezésnél volt ott Hidassy Kornél czimzetes püspök.

A fővárosi hatóságot Ráth főpolgármester, Kamermayer polgármester, Gerlóczy és Kada alpolgármesterek, Sztupa és Weisz B. F. bizottsági tagok; — a tudomány-egyetemet Lenhossék rector, Rupp orvoskari dekán, dr. Kerékgyártó Árpád, a műegyetemet Wartha Vincze képviselték. Mindannyian diszmagyarban.

A közülés előrajza, tekintettel a közülés után tartandó szoborleleplezési ünnepélyre, csak három számból állt. Gróf Lónyay Menyhért académiai elnök megnyitó-beszédjét egészen báró Eötvös József emlékének szentelte.

Gróf Lónyay beszéde.

Az első ifjuság kedves begyomásai az előhaladott kor emlékezetének legszebb gyöngyei. És habár az átélt számos évek alatt nyert tapasztalatok s nem egyszer meghiusult remények komolylyá teszik is kedélyünket: az ifjuság élményeinek varázsa, mint fénysugár töri át a komor valóság borus fellegét, s emlékei egész elevenséggel idézik vissza az eltünt idők kedves pillanatait.

Igy áll előttem azon nap emléke, melyben 1839. évben báró Eötvös Józsefet először láttam. Az académia nyolczadik közgyülését tartá, nem mint ma, saját diszes termében: az ország fővárosában zsellérkedő académiának ünnepélyes üléseire akkor Pestmegye nyitá meg gyülésztermét. Számosan sereglettünk oda; első sorban az egyetemi ifjuság, melynek akkor tagja valék, hogy meghallgassuk báró Eötvös Józsefnek buzditó és lelkes szónoklatát, a nem sokkal előbb elhunyt ünnepelt hazafi és költő: Kölcsey Ferencz fölött.

Beszédének kezdetén, midőn arról szólott, mivel tartozik a haza azoknak, kik szivök egész hatalmával annak szentelték éltök minden pillanatát, a többek közt ezt mondá: „Jó emlékoszlopokat rakni a jövő nemzedéknek utmutatóul, mert jó, ha mindenki látja, hogy tettei a nemzet által nem feledtetnek el, — mert jó kijelölni a helyeket, hol nemes szivek végálmaikban pihennek, hogy a nemzet soha ne feledje el, midőn szülőföldjén dicső elődök szent pora fölött jár, — miként a helyet aljas tettekkel megfertőztetni: szentségtörés!

És ime a végzet ugy akarta, hogy 40 év multával az emlékoszlop, mely Eötvös szülőhelyén, az ország fővárosában, a hatalmas Duna partján emelkedik, — az ő szobra legyen; és hogy én — ki akkor először hallám lelkesitő szónoklatát, — az ő szobrának tervezése és kivitelében, s most leleplezésében résztvehessek.

Ma még a főváros legdiszesebb terén az ő szobra magában áll; de nemsokára — a nemzet hálás érzetének tanujeleként körülötte — fognak emelkedni gróf Széchenyi István, Deák Ferencz és Petőfi Sándor emlékszobrai. Beteljesedve lesz tehát Eötvösnek rég kifejezett óhajtása, hogy: a nagy férfiak tettei ne feledtessenek el, és szolgáljanak a jövő nemzedéknek utmutatóul; buzditsák azt nagy, nemes és hazafias tettekre.

Ma felavatjuk a páratlan szépségü Duna partját nemzeti Pantheonná, hol, midőn a késő utókorig az igaz hazafi, ha megjelen, emelkedett lélekkel fogja maga körül látni korunk nagy férfiainak emlékszobrait, szemben a történeti emlékekben gazdag, fény- és gyásznapjainkról tanuskodó ős Buda várával: a magyar királyoknak hajdan dicső, még nem rég elhagyatva állt, de most egy szeretett alkotmányos király általi lakott palotájával.

Az elhunyt nagy férfiakat ünnepeljük szobraik lábainál. Mi, kik ezen nagy férfiakkal éltünk, fájdalommal gondolunk ugyan a szenvedett veszteségekre; érezzük, hogy szegényebbek vagyunk haláluk óta, mert mindeddig helyeiket méltóu pótolva nem látjuk: de vigasztal azon tudat, hogy oly nemzetnél, mely kegyelettel viseltetik nagy férfiai iránt, — ha jönni fognak nagy események: azok meg fogják teremteni a feladatnak magaslatán álló nagy hazafiakat.

A m. t. académia van hivatva az első emlékszobrot, az Eötvös szobrát leleplezni, s ünnepet rendezni a magyar nemzetnek. Mert a megdicsőült itt e körben fejtette ki legnemesebb tevékenységét. Egész életét hazájának, a tudománynak, az irodalomnak, a müvelődés előmozditásának és az emberiség legnemesebb érzelmei terjesztésének szentelé; kitünő volt mint ember, hazafi és államférfiu. Az eszköz, melylyel a magasztos czélért küzdött, a tudománynak szövétneke volt, melylyel a jelenkor és az emberiség legfontosabb kérdéseit megvilágitá. Az académia b. Eötvös Józsefet magáénak vallja, pályájának kezdetétől annak végéig.

Emlékének megörökitésére leginkább hivatottnak érzi magát hazánk első tudományos intézete, mert felülemelkedve áll a politikai élet izgalmain, s hiven szolgálja azon nemes czélt, mely az emberiség legnagyobb közös kincse: a tudományt és azt, mi minden magyarnak a legdrágább, mert nemzeti létünk föltétele: a magyar nyelvet.

Alig pár óra mulva azon érczszobor előtt fogunk állani, melynek gránit-talapzatába vésve van az első haladási korszak azon nagy férfiának neve, ki folytonos tevékenységével, mint tudós és iró, ugyanezen czéloknak szentelé életét.

Nem meglepő arányokban magasló szobor fog emelkedni előttünk, nem olyan, minőt egy államalapitónak hatalmassá lett utódai kincsekből raknak; nem büszke lovag-érczszobor, melyet a harczban elfoglalt ágyuk érczéből öntöttek; de a nemzet adakozásából, s egy magyar müvész által alkotott szerény szobor ez, mely a dicsőültet sikerülten tünteti elénk azon alakban, melyben mi, kik vele éltünk, vele munkáltunk, vele aggódtunk a haza balsorsa közt, kik vele reméltünk egy szebb és biztosabb jövőt, őt gyakran láttuk. Azon alakban van ábrázolva, midőn a legnemesebb érzéstől hevülten hallatá meggyőződése lelkes szavait, melyeket soha silány személyes érdek szolgájává nem tette.

Mily általános volt Eötvös halálának hirére a nemzet vészvéte és bánata, tanusitja azon készség is, melylyel emlékszobrának felállitására az adományok rövid idő alatt oly mérvben folytak be, hogy nemcsak a szobor összes költségeit lehetett abból fedezni, hanem az akadémia tőkéjét gyarapitandó, nevezetes alapitványt is lehetett tenni. A szobor-bizottság határozata szerint van szerencsém jelenteni, hogy ezen fölöslegből 20 000 frt mint Eötvös-alapitvány fog átszolgáltatni a m. t. akadémiának, melynek rendeltetése iránt az akadémia lesz hivatva határozni; ezenfelül 2—2 ezer forint alapitvány adatik azon két más intézetnek, melyeknek létrehozásában és felvirágoztatásában a megboldogult oly buzgón fáradozott s egyszersmind sokáig elnöke volt: a Kisfaludy-társaságnak és az irói segélyegyletnek.

Eötvös ma már a történeté; az fogja méltányolni mindazt, mit hazája érdekében cselekedett. Azonban alig hiszem, hogy az róla oly helyes itéletet fogjon mondhatni, mint mi, kik hosszu éveken át bizalmas barátai valánk, vele együtt gyakran egy czélra munkáltunk, nemes törekvéseit ismertük, cselekedeteinek indokait, nagy conceptioit, terveit, melyeken fáradozott, de melyeket gyakran ki nem vihetett, tudtuk mi, kiket genialis és szeretetreméltó modora varázskörébe vonzott s abban megtartott.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Tárcza-levelek a szinházból.

II.

(L—t.) Előbbi levelemben, a mellett, hogy rámutattam a már is nagy mértékben elért külső sikerre, melyre szinházunk, az utóbbi években jóformán megcsappant alaptőkéjére való tekintettel, ugyancsak rászorul, pár szót ejtettem a társulat összealkotásáról is. Most érdemileg kivánok e kérdésre rátérni.

Kolozsvár, mint város is, sajátságos mixtum compositumа a nagy és kis városnak. Az ország középpontjától távol, aránylag kevés lélekszámból állva, a társadalmi élet, mind a mi illeti az intellectualis, mint pedig a materialis tényezők rendelkezésre álló anyagát, felettébb szük körre szorittatott. A culturalis magasabb rendü mozgalmak egy szólván kivétel nélkül minden tekintetben csak egyetlen közönségre számithatnak s ez az egy közönség nem rendelkezik annyi anyagi tehetséggel, hogy egy kis város igényein valamivel túlterjedő követelményeket megfizetni birna. Kevés a valóban mivelt ember s kevés az a pénz, a melyet valódi aestheticai és intellectualis élvezetekre forditani tudna is, akarna is. Vegyük ehez a kis városokban nehezebben kifejthető erőt, mely az öltözködési, berendezkedési, lakmározási luxus a pletykától nem félve, lemondani birna; a kis városokban jobban hatalmaskodó clique-szerüség nevetséges, de azért jókora hatást gyakorló, nyomoruságait s mindezek kölcsönhatásából származó ama félegességeket, hogy ne mondjam félszegségeket, melyek már husz-harminczezer ember közt is annyi a Dickens tollára méltó exemplart szoktak összehozni s körül-belől előttünk ál a magyar kis-város. De azért, tagadhatatlan, a nagy városokból is sok elem megvan Kolozsvárban. Számban s tehetségben ugyan megcsappant, de azért mégis magára tartó aristocratia; népes hivatalnok-sereg, melynek minden hónapban megvan a maga primája s mely épen azért, rövidebb időközökbe kellvén számitásait csinálnia, könnyebb vérrel is költekezik; pénz-intézetek, jómódu kereskedők; egyetem, s általán sok tanintézet; az udvartartásból segélyezett szinház; a humán közmunkálkodás sokszorosan kiaknázott intézményei — mind megannyi tényezője az igények magasra csigázásának s a maga erején tul is terjeszkedni kivánó nagyhatmánságnak. Aztán jön egy csomó láthatni kivánás, a negélyezés, a szenvelgő hibakeresés, a magas hangu birálgatás, a nagyobbakat utánozni próbáló erőlködés s mindez, mint az őszi légben uszó pókháló, bevonja a várost, intézményeit, a társadalmat s kedvtöltéseit aval a mázzal, mely legalább távolról nézve nagy-városnak mutatja Kolozsvárt is.

Olvassuk már most minde körülmények hatását, befolyását szinházunkra s azonnal fölismerjük azt a felettébb nagy nehézséget, melylyel a kolozsvári szinháznak, a társulat összealkotásánál meg kell küzdenie, a midőn csak is kis-városi eszközökkel rendelkezve, majdnem nagy-városi igényeket kell kielégitenie. A közönség kevesebb anyagi áldozatért több müélvet követel, s most, midőn nem áll rendelkezésre az intendans magány-tárczája, az alaptőke is kisebb összeggel tudja a bevétel netalání hiányait pótolni. A fejedelmi segély czimén is egy csomó követelés támad, melyeket azonban e segély nem bir fedezni s bizony — valljuk meg igy magunk között bizalmasan — a sajtó közegei sem épen mindig és minden oldalra tudnak vagy akarnak épen minden fajta melléktekintet elől elég határozottsággal elzárkozni . . . Aztán, hol van a világon az a szeszélyes szép asszony, a mely annyi begyeskedést és legyeskedést, ennyi kis szellő fuvására is változó, ingadozó vágyat, kedvet, hajlamot egyesitene magában, mint az a legszeszélyesebb asszonyság, a melyet közönségnek neveznek?

Mindezek együttvéve, mit eredményeznek? Felelet: azt, hogy a kolozsvári szintársulat a rendes körülmények közt — ha valamely kivételes szerencse meg nem üti, vagy valaki épen ideiglóráig áldozni nem akar, de a minek szintén meg van hátrányos utóhatása — a müvészi szinvonal tetőfokán nem állhat, a társulat minden tagja nem lehet bevégzett szinész, nem csak azért, mivel megfizetni nem birjuk, hanem azért is, mivel a budapesti nemzeti szinház, ugy szólván egészen a mi szinházunk ujoncz kor-osztályaira van utalva. Alig egy-két nevesebb tagja van a budapesti nemzeti szinháznak, a ki korábban s hosszabb-rövidebb időre tagja ne lett volna a kolozsvári szinháznak, melyet, mint gyakorló iskolát, végigjárva, csak ideiglenes állomás-helynek tekintett valamennyi, de mely ambitioját sem materialiter, sem müveszi tekintetben véglegesen kielégiteni nem tudta s nem is tudhatja.

Aval tehát minden nyugodtan gondolkodó ember tisztában lehet eleve és örökre, hogy nagyvárosiaskodó hajlamainkat szintársulatunk, rendes körülmények közt, soha teljesen kielégiteni nem fogja s ha valahol e tekintetben ugyancsak számot kell vetnünk körülményeinkkel. Ezért nekünk inkább csak a jövő reményeiben, a fejlődés kilátásaiban — de nem a bevégzett tökélyben való gyönyörködés adatott. A müvészet virágait élvezhetjük, de érett gyümölcseit vajmi ritkán! Vagy lejebb kell tehát szállitanunk követeléseinket, vagy hozzá kell szoktatnunk magunkat azokhoz a szintén nem kicsinylendő élvezetekhez, a melyeket a fejlődés, a növekedés maga is adhat. Az érett, tettekben élő férfiu s a házi körét betöltő nő mellett gyönyörrel szemléljük a fejleni induló gyermekeket is, kiknek bájt, kecset épen növekedésük formái adnak.

Vegyük ezekhez még azt a nehézséget, melyet a kolozsvári szinháznak a mivelendő műágak kérdése s illetőleg halmazottsága okoz. Tragödia, dráma, vigjáték, bohózat, opera, népszinmű, operette — mind együttvéve s oly kevés anyagi tehetség mellett, a mennyivel mi rendelkezünk! Sőt, még ha a tehetség ugy megvolna is, a mint nincs: találnánk-e tagokat, a kik a tragödia és az opera mai követelményeinek kellőleg megfelelnének? Hiszen, minden szini-tanodánk mellett is, maga a tizszer-husszor előnyösebb helyzetben levő budapesti nemzeti szinház sem bir minden Shakespearei darabot teljes bevégzettséggel előadni — operáját pedig kénytelen folytonos vendégszereplések által egyik napról a másikra tengetni, — mig nálunk a tragödia hiányait s az opera teljes megszüntetését még terhesebbé teszi a nagy-városiaskodás frivol operette-cultusa, a mi ugy szólván kényszeriti a szinházat, hogy — az anyagiakra való tekintettel — oda alyasodjék, hogy bár felségileg segélyezett müintézetnek akarna neveztetni: egy kis mellék-g'schäftet is üzzön s számitva a különböző formákban és eszközökkel vonzó operette bevételeire is. . .

Ha ki, tehát, valóban szivén hordja a kolozsvári szinház ügyét s az intézetet magáért a magyar nemzeti szellemért s e körre terjedő magas hivatásáért becsüli — lehetetlen, hogy minde tekinteteket szeme előtt ne tartsa s ismét és ismét ne figyelmeztesse a közönséget is arra, hogy igazságos itéletet csak akkor alkothat magának szinházunkról, hogy minde körülményeket szemügyre veszi.

És mi, a midőn ahoz fogunk, hogy Molnár György új társulata fölötti észrevételeinket lehetőleg igazságosan előadjuk, nem tagadjuk, hogy igyekeztünk itélet-alkotásuknál minde tekintetek figyelembe vételére s azért, meglehet, az ex professo criticusok s nagy tudományu aestheticusok kicsinylő mosolyát fogjuk kiérdemelni, de merünk számitani a közönség méltányosságára, mert a végén is mi, közönség, nem mérhetünk oly magas mértékkel, mint a tanult mübirálók.

Nézzük tehát a Molnár György új társulatának kiválóbb tagjait.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nem előttünk, hanem az utókor előtt ő is, mint a legérdekesebb s egyik legnevezetesebb alakja fog állni azon nemes és dicső kornak, mely a reform-törekvések korszakának neveztetik. Gyermek volt ugyan még, midőn ezen irány hazánkban megindult, azonban annak szellemétől áthatott légkörben növekedett s nemsokára — még mint ifju — a cselekvés terére lépve, rövid idő alatt a vezérek sorába emelkedett eszményies lelke magas aspiratióival ezen kornak legnemesebb tényezőjévé vált, nem annyira a cselekvés terén, mint inkább az eszmék hatalmával és meggyőződésének hirdetésével.

Már akkor, midőn még a nemzet legjobb és legbefolyásosabb férfiai az ősi rendi alkotmány rozzant épületének javitásán fáradoztak, a nélkül, hogy a végczél iránt tisztában lettek volna: ő kivételt képez. Már az 1843—4-iki országgyülés berekesztése után — mely a reform-kérdések körül nagy tevékenységet fejtett ki, sok üdvöst kezdeményezett, mindamellett az akkor fenállott kormányzati rendszer miatt minden eredmény nélkül oszlott el: — fejlődött nála azon meggyőződés, hogy egy biztos öntudatos czél után kell a jövőben a nemzetnek törekednie, mely nem lehet más, mint parlamentaris alapon alkotmányos önállását visszanyerni, a modern államok sorába emelkedni, hogy a nemzet maga lehessen saját szerencséjének alkotója.

Ez eszmének szentelte akkor egész tevékenységét.

Ámbár az uttal, mely oda vezethet, a nehézségekkel, melyek legyőzendők lennének, a következésekkel, melyek beállhatnak, részletesen nem foglalkozott: de a szerzett tapasztalásból és az államtudomány elméletéből kiindulva, midőn a nemzet vezetői a mindennapi akadályokkal és nehézségekkel küzdve, lassan haladtak előre: Eötvös messze előttük járva, mint világító fényoszlop az elérendő végczélt az igéretföldet tünteté föl a varázsfényben.

Eszméjét azonban nem ő valósitá meg. Az 1848-diki világrenditő események rövid napok alatt, rohamosan és minden előkészület nélkül — Kossuth Lajos vezérlete alatt — diadalra emelték.

Politikájának másik vezéreszméje volt az Ausztriával való békés kiegyezés s oly tények létesitése, melyek meggyőzzék az uralkodóházat arról, hogy az alkotmányos Magyarország a monarchia fenállásának, a dynastia érdekeinek legnagyobb biztositéka. Mint az első miniszterium tagja, az 1848-diki országgyülés megnyitása előtt a miniszterelnökkel Innsbruckba ment, a hová költözött akkor a dynastia; hosszasan értekezett mérvadó tagjaival s e czél létesitésén munkálva.

A későbbi években nem egyszer szólt velem e kiküldetésről, sajnálva, hogy nem teljesültek az ott történt megállapodások, melyek nézete szerint egészen más, Magyarországra nézve kedvező fordulatot adtak volna az eseményeknek.

Később is az Ausztriával való kiegyezést hangsulyozá, már akkor, midőn ez népszerü nem volt s annak létesitése kivihetőnek nem tartatott.

Igazat adtak neki ez irányban is az események. Nemsokára az alkotmányos jogához hűn ragaszkodó nemzet, a kiált szenvedések és megpróbáltatások nehéz napjai után, Deák Ferencz vezetése alatt, elérte az Eötvös által hirdetett politika mindkét alapfeltételét.

Megérte tehát élete utolsó éveiben politikájának diadalát; és ámbár végső évében mint miniszternek, az ezen rendszerrel gyakran együtt járó, pártviszály által szült kellemetlenségekből, mely gyakran a legnemesebb szándékot a leghazafiasabb törekvést is érdemetlenül éri, neki is bőven kijutott; és ámbár — ha az isteni gondviselés tovább megtartja közöttünk — tapasztalta volna azt, hogy — kivált nehéz körülmények közt — ezen rendszer nem eredményezi a nemzet erkölcsi és anyagi emelkedését, a közösügyek iránti általános érdeklődést és nem mindig biztositja a nemzet általános óhajtásának teljesülését: mindamellett vigasztalta volna őt az, mi mindnyájunknak szolgáljon vigaszul, hogy e rendszer magában hordja hibáinak orvoslását, mert a nemzetnek hatalmában áll a tévesztett utat egy helyesbbel fölcserélni.

Hisszük és tudjuk azt, hogy a jövő nemzedék is fog szülni hazánkban jeles költőket, kitünő irodalmi munkásokat, és alapos ismeretekben gazdag tudósokat, az eseményeket elerelátó, önzetlen államférfiakat, az emberiség, a civilisatio magasztos eszméiért lelkesülő férfiakat, oly hazafiakat, kiknek neve ismert és dicsőitett lesz, tul hazánk szűk határain is: de azt várni alig lehet, hogy mindezen nagy tulajdonok oly kitünő mérvben, oly nemes és emelkedett irányban, mint Eötvösnél, egy személyben nyilvánuljanak. Oly egyéniséget, minő ő volt, csak azon korszak — a reformkorszak — szülhetett, melyben ő növekedett és működött. Midőn a nemzet minden irányban érezni kezdte hátramaradását s a hivatottak csekély számát, oly sokoldalu képzettségü, nemes irányu jellemnek, mint Eötvös, több irányban nyilt tér hazafiui kötelességének teljesitésére.

Őrizzük meg, és adjuk át nemzedékről-nemzedékre emlékét, s midőn az ő és hozzá hasonló nemes hazafiak multját tiszteljük, teljesülni fog az, mit egyik lelkes emlékbeszédében mondott. „Minden nemzet, mely e névre érdemes, — tiszteletben tartja azon férfiakat, kik tevékenységöknek magasabb czélokat tüzve ki: akár a közélet, akár a tudomány vagy müvészet körében kitünő érdemeket szereztek maguknak; — s ünnepnek tekinti a napot, melyet valamely dicső fia emlékének szentelhet nem csak azért, mert a megérdemlett borostyán, melyet a nemzet dicső gyermekeinek szobrára tesz, egyszersmind reménység, mely arra emlékeztet, hogy valamint a hatalmas cser után annak legalább sarjadékai maradnak: ugy oly haza, mely valóban nagy férfiakat nevelt, később is fel fogja találni polgárai közt azokat, kik a jövő vészeivel szembeszálljanak.“

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Fraknói Vilmos akadémiai főtitkár terjesztette elő jelentését az akadémiának mult évi működéséről, az odaitélt jutalmakról s az uj választásokról. Ezen utóbbiak eredményét már ismeri a közönség. Az akadémia működéséről felemlithetjük, hogy a lefolyt évben 26 osztálygyülése és 10 összes ülése vagyis összesen 36 ülése volt. Az összes ülésekben a folyó ügyeken kivül a következő emlékbeszédek mondattak: Ballagi Mór r. t. által Székács József felett; Galgóczy K. l. t. által Balla Károly l. t., Tóth L. által Fogarasy János r. t. és dr. Rózsai F. l. t. által dr. Kovács Sebestyén Endre l. t. felett. A pénztári részből felemlitjük, hogy az académia jelenlegi vagyona tesz 1,935.140 frt 23 krt.

Halál által az académia 1878. junius 17. Szőnyi Pál lev. tagját, julius 23. Rokitansky Károly külső tagját, aug. 19. Horváth Mihály igazgató és r. tagját, s deczember 5. Lewes György Henrik külső tagját vesztette el. — A folyó évben pedig elhunytak, márczius 11. Feszt Vilmos r. tag, s ugyanazon hó 20-án gróf Wass Sámuel l. t.

A titkári jelentés után, mely az académia működésének minden ágát felöleli, Gyulai Pál lépett a felolvasó asztalhoz, s felolvasta „Emlékbeszédét“ br. Kemény Zsigmond ig. és t. tag felett Hiven, megragadólag ecsetelte Kemény irodalmi s publicistai működését; találó vonásokkal jellemezte az irót, az államférfit, az embert, a barátot. Némely helyeken, hol a barát küzdelmeiről, szenvedéseiről, elhomályosuló elméjéről, az élőhalottról beszélt, könyekig elérzékenyült. A közönség a jeles beszédet, melyet bő kivonatban közlünk, élénken megtapsolta.

Gyulay Pál beszéde.

„Meghalni az élet reggelén, delén, vagy alkonyán — közsorsa mindnyájunknak. A bölcsőtől a sirig a halál mindig ragadozza áldozatait. A szemben uj és uj fájdalomkőny jelenik meg, mig az idő lassan kiszáritja. De valakit folytonosan látni, látni arczát folytonosan a lélek viszfénye nélkül, ez oly fájdalom, melynél nagyobb nem képzelhető. Ily halott báró Kemény Zsigmond. Igy tekintettek rá barátai s tisztelői majdnem 7 éven át. 7 évig élt ő mint élő rom, mignem 1874-ben jobblétre szenderült. Halálával inkább megnyugvást éreztünk, mint fájdalmat. Utolsó éveiben budai nyaralójába vonult. S ha ott meglátogatták: a ki oly örömest fejtegette a politika, az irodalom, a tudomány nagy kérdéseit összefüggés nélkül beszélt, vagy gyermekies örömmel s módon cselekedett valamit. S ha Deák jött szóba, mily szánakozva kiáltott föl: „Szegény Deák, — mily régen nem láttam! Sok baja lehet, — a magyar politika oly nehéz.“ Ha fölolvasásokra jött el, hallgatott, hallgatott, azután kiálta: „Én is akartam erről irni, de nem volt időm!“ Ime a leggondolkozóbb fő gondolatnélkülivé, a legszenvedélyesebb sziv érzéknélkülivé lett — élő meghalt. Midőn elhunyt, s emlékét ujitom meg, nem az utolsó éveiről, de munkássága napjairól kellene szólnom. De bocsássák meg megindulásomat; ő volt buzditóm, — szerettem őt, mint embert s mint irót. s most nem tudok menekülni azon jelenet fájdalmas benyomásától, midőn utolszor láttam őt.

Valóban Kemény nem volt sem szerencsés, sem boldog ember s mint iró rendkivüli fényoldalakat szokatlan árnyoldalakkal egyesitett. Fejedelmi nemzetségből származott, de a család folyvást vesztette birtokait. Kemény meglehetős szegényen lépett az életbe s irói munkálkodásból élt. Esze s szive folytonosan harczoltak, de az előbbit az utóbbi korlátlan urává tenni csak kevésnek sikerült. Senkisem tudott jobban a dolog mélyére pillantani, a viszonyokat megmérlegelni s jósolni, senkisem tudott nálánál jobban másoknak tanácsot osztani; de a maga ügyeiben határozatlan, tétovázó volt s az idő, a körülmény szeszélyeinek engedte át magát. A sziv és ész, az idealismus és realismus küzdöttek benne, melyek nála sohasem tudtak öszhangzásban lenni. Már a gyermekkorban csendre, magányra volt szüksége, ha figyelmét összpontositani akarta, ennek következtében éjjel dolgozott s hogy álmát üzze, fekete kávét ivott. — Igy élt ő évtizedeken át, a mi aláásta egészségét s ebből folyólag tevékenységét.

Képzelme erős, gazdag volt. Szive telve az élet és történelem tapasztalataival. Regényeinek eselekményei átgondolva, átérezve élénken álltak szemei előtt, de az előadás báját nem birta. A belforma nem volt arányban a külformai szabatossággal. Stylijában a legnagyobb szépségek mellett rendszerint oly gondatlanságokat is követett el, melyeket a középszerü iró is el szokott kerülni. Sokáig küzdött, a mig a formai nehézségeken győzelmet nyerhetett, de valódi hirlapiróvá sohasem vált. A pessimismus bizonyos árnyalata vonult végig iratain, s többször támadta, mint védte a népszerü eszméket. Fejtegetései Széchenyit s Deákot is meglepték, s az utókor nem egy itéletét fogja átvenni. A feltünést nem vadászta, sőt kerülte azt, s oly kevéssé ámult, mint ámitott. Pártjához mindig hű maradt, a pártonkivüli állást nem kedvelte. Komoran követte néha pártját, tollát azonban sohasem áldozta föl. A kik ellene küzdöttek, ép ugy becsülték engesztelékeny szellemét, mint pártfelei ritka eszét. Kemény mindig meg tudta választani: mikor, és mily hangon kell irni. Ovatos, lelkiismeretes volt, s a politikai dolgoknak kérlelhetlen bonczolója.

Költői s politikai hajlamai korán ébredtek. A marosmenti bájos völgy, a Hunyadiak emlékei, melyek körülvették, mindmegannyi szinhelyei Kemény későbbi regényeinek. Kemény nem vegyit regényeiben se pusztán erkölcsi, se tisztán politikai irányt; ő csak embert rajzol, a szenvedélyeket, megolvadt vegyületeket, mindenütt élesen feltárva a tettek és szenvedélyek nemesisét. — Regényei a legtragikaibb magyar regények. Kemény nem annyira a bűnt, mint inkább a nemes szenvedélyeket, mondhatni az erény tévedéseit rajzolja, s mintegy hirdetni látszik, hogy a bűntől könynyebb magát megóvni, mint a szenvedélyek elragadtatásaitól. Ez Kemény költészetének legigazabb jellemzése. Muzsája a nemesis fájdalmával eltelve hirdeti, hogy tévedéseinkkel nemcsak magunkat, de szeretetteinket, sőt magát a hazát is örvénybe sodorjuk. — Saját szavai, hogy a bűnt az isten megbocsáthatja a gyonónak, de a félreismert politikai érdekek kegyetlenek és természetükben fekszik a kérlelhetlen bosszuállás. Hőseit jó szándékuk, saját nemes érzésük veszti el. — Regényeit nem szőtte át idyll képekkel, nem annyira a kellemes változatosságra, mint a zord fenségre törekedett; — sőt mintha egyenes ellentéte akart volna lenni némely divatos regényirónak, egész előszeretettel fordult az élet sötétebb pontjai felé. Ez volt az egyik oka, hogy regényei nem váltak oly kedves és népszerü olvasmányokká, mint sok kisebb becsü művei. Azután örömest bocsátkozott lélektani fejtegetésekbe; hol aránytalanságba, hol tulterheltségbe esett, nemcsak rajzolta, de bonczolta a szenvedélyeket. Később azonban eltért e módtól. Kor- és jellemrajzaival minden regényirót felülmul. Regényeinek tárgyát legnagyobbrészt a 16. századból meriti. A külsőségre keveset adott, de annál többet a belsőre. Épületeket, butorokat nem ir le körülményesen, de annál jobban, szebben festi a szenvedélyeket, a kort. E módban rejlik a valódi történelmi regény titka, s ebben Kemény mester volt. Rajzai gyakran a legélesebb világot vetnek egész korszak jellemére, vallási és politikai irányára. — Jellemrajzai nem a legkitünőbbek. Ismeri az embert, s feltárja a sziv és agy legtitkosabb rejtekeit. Hőseinek katastrófája oly természetes, mint a syllogismus zártétele. Nagyrészt összetett szenvedélyeket fest; több szenvedélyt, indokot olvaszt össze, melyek egymásra hatva előidézik a katastrófát. A női hiuságot a legbűnösebbtől a legártatlanabbig megkapóan rajzolja. Finom részletezései nem a legjobban emelik a költői hatást s a pessimismus gyakran belevegyül azokba. De erkölcsi eszmény van lelkében, mely ha meg is gyengül, de soha ki nem alszik. Személyei mindig mély érzelmüek, lemondó jellemüek, kiknek minden bűnök az, hogy teljes szivvel ragaszkodnak ahhoz, ki őket akarattal, vagy akaratlanul boldogtalanná tette. Kemény inkább kigondoló, mint kidolgozó. Az árnyalat nem mindig élénk, a nyelv azon müvészi titka, mely az elbeszélést oly vonzóvá teszi, nincs birtokában. A természet, hely és környezet hatásainak rajza a kedélyre kiválóan sikerültek, a helyzet, midőn az ész dialektikája elaltatja a szivet, a mámor és kiábrándulás, a tett, a kósza álmodozás, a sejtelmes borongás legköltőibb tolmácsra találnak Keményben.

Valamint regényeiben a nemes szenvedélyeket, az erény tévedéseit rajzolta, ugy politikai müveiben a hazafiság tulságait, a népszerü eszmék árnyoldalait, sőt veszélyeit fejtegette. Azok soraiban küzdött, kik az alkotmányt védték az absolutismus ellen, sikra szállott a demokratia mellett is, de érezte, hogy a demokratia bizonyos ponton tul nem szolgál az ügynek. Történelmi tanulmányai Magyarország önállásáért lelkesitették; de tudta, hogy mily kapcsolatban van ez a külpolitika állásával, az örökös tartományok helyzetével. Félt a merész tevékenységtől. Semmit sem kedvelt annyira, mint a tények okainak kutatását. Nem igen hitt a rázkódás nélküli átalakulás lehetőségében.

Politikai pályáját Erdélyben kezdte, hol az „Erdélyi Hiradó“-ba vezérczikket irt. 1843—1844, két füzetben „A korteskedés és ellenszerei“ czimü röpiratával tünt fel Ekkor az akadémia levelező-taggá választotta, hogy nemsokára rendes s igazgatótagjává tegye. Törvényt sürgetett ebben a rendőri szabályok helyett, s censusban kereste a sikert. Élesen kiemelte, hogy a magyarnak kötelessége a liberalismust nevelni, de a nemzetiséget sem hanyagolhatja el. A censussal s az általános szavazatjoggal (ellene) nagyon sokat foglalkozott. Széchenyinek annyira megtetszett e röpirat, hogy egy általa megalapitott lap szerkesztésével bizta meg. De Keménynek nem volt ahoz elég ereje. Pártállására nézve az Eötvös-töredékhez csatlakozott.

Bekövetkezett az idő, midőn a májusi forradalom kiütött. Keményre mély benyomást tett a nagy változás. Meg volt győződve, hogy az 1848-iki törvények, ugy mint hozattak, nem állhatnak meg; mert vagy elszakadásra vezetnek, vagy módosulást kell szenvedniök. De megnyugtatni igyekezett magát azzal, hogy az összeütközés nem következik be oly hamar, azért mint képviselő s mint hirlapiró egész lélekkel támogatta az uj kormányt. Azonban többé nem a szó, hanem a fegyver döntött Magyarország sorsa felett. A nehéz napokban követte kormányát Debreczenbe, Aradra, egész feloszlásáig. A forradalom leveretése után sokáig Szabolcs- és Szathmármegyében bujdosott, de kegyelmet kapván, Pestre jött vissza, s ismét regényt akart irni. Bethlen, Wesselényi, s Széchenyi legjobb barátai sorsa bánattal töltötte el. Jellemrajzokat irt. Kitünő müvek e jellemrajzok, („A forradalom után“ 1851. „Még egy szó a forradalom után“), melyek vonásaiból nem egy rész fog átmenni a történelem lapjaiba. Pártszenvedély nélkül itélte meg a multat, mély belátással jelölte ki a dynastia s a nemzet jövőjének irányát. A lefolyt 25 év birálatából indult ki és saját párttöredékét sem kimélve, higgadtan bonczolja az eszmék fejleményeit. Figyelmeztette a dynastiát, hogy ha nem német tartományaiban belép a német szövetségbe, veszélyezteti történelmi missióját. Kifejti, hogy a magyar nemzetiség eltiprását nem kivánja sem a dynastia, sem a német érdek. Keletre hatni, bennt megőrizni az erőt, ez a feladat, de ez csak önálló belkormányzattal történhetik. A nemzetet fölszólitja, hogy nagy nemzeti párttá alakuljon. Nem kell hiu elméletekben hinni; a szabadság ábrándhősei ragyogó igéreteihez kötni a haza érdekeit, veszélyes dolog. Im a két röpirat lényege. 16 év mulva a nemzet és a dynastia mindkettőt elfogta; de akkor nem hallgatott rá senki. A reactio és az uj forradalom szenvedélyei, mindkettő bosszut ábitva, keresi inkább, mint kerüli a bonyodalmat. Keményt fent lenézték, alant gyanusan tekintettek rá. De fejtegetéseinek jutalma is volt, mert jobban összefűzték Deákkal.

1855-ben a Pesti Napló szerkesztését vette át s ujra regényeket irt. Deák mindentől távol tartotta magát. Kemény sikertelen kisérletei után szintén nem foglalkozott többé belügyi politikával, csak tudomásul vette. Azon igyekezett, hogy lapjában ne jelenjen meg valami olyas, mi a pártokat, vagy a nemzetiségeket ingerelné. A reactio kormánya ugyancsak gyötörte; egy izben lapját 3 hónapra fel is függesztették, türelmén azonban nem tudtak kifogni. A kormány ünnepélyeket rendezett, hogy lássa a dynastia, mikép ragaszkodik hozzá a nép. Kemény lapja azonban hallgatott, s e hallgatás igen sokat mondott. Végre megjelent az októberi diploma, s a lap ismét megszólalt. Kitüzte az 1848-ki törvények zászlóját, de ki nem zárta a kiegyezkedést. Ő mondotta ki először a nagy szót, melytől visszhangzott az ország. A küzdelem megindult először a hirlapokban s Kemény vivta az első csatát.

Keményt mint szerkesztőt s hirlapirót gyakran gáncsolták pártfelei, nem tartották gondosnak szerkesztését s örömest gunyolták. Harmadrendü társaitól bizonyára tanulhatott volna, hogyan kell vezérczikkeket irni, melyek hatásosak, de nincsenek hármoniában azzal az idővel, melynek képviselői akarnak lenni; tanulhatott volna, hogyan kell a hangot változtatni. Mindez hiányzott Keményben. De voltak oly tulajdonai, melyek a legritkábbak közé tartoznak. Igy lapja határozott szinezetü volt. Nem szeszélyből, érdekből, de mély meggyőződésből védte ügyét. Mindig tudta, hogy mit, hogyan s mikor kell irni. Lapja nem magának, de a nagy pártnak volt képviselője. Alig volt még egy lap, mely oly hű tükre lett volna pártja jellemének, mint Kemény lapja.

Az ország megnyerte alkotmányát és a győzelem dicsőségében csak az nem részesült, ki első sorban küzdött érte. — Elfeledve bolyongott az utczákon.

Szenvedélyből lett költő, hazafiságból politikus. Magas ideái lévén, sohasem volt elégült önmagával. De érezte, hogy nem hiában élt, s arra mélázva reflectál egyik munkájában, hol körülbelől ezeket mondja: „Midőn szemem bezárul, fog találkozni kevés, vagy egyetlenegy, ki irodalmi fáradozásaim iránt érdekkel viseltetik, s azirán érdeket kiván gerjeszteni.“ S igaza volt, mert a hű magyar nem feledi, nem teledheti e nagy férfi érdemeit. Költői müvei később fognak elterjedni inkább, mint jelenleg.

Magyarország ujabb történelemirója kegyelettel fog megemlékezni a bajnokról, ki egészen átérezte reményeit, aggodalmait, viselte gyászait küzdött a jogért és elesett a győzelem zászlójával.

Az ülés végeztével a közönség gr. Lónyay Menyhért académiai elnök vezetése alatt a leleplezendő Eötvös-szoborhoz vonult.

Az Eötvös-ünnepély.

A tudományos academia ünnepélyes közülésének méltó záradékát képezte az Eötvös-szobor leleplezése. A szép reggeli idő kissé borus délelőtté változott, sőt rövid időre az eső is megeredt, de nem sokáig s az ünnepély a legimpozánsabb módon folyt le.

Az Eötvös-tér az ünnepély alkalmából gyönyörüen fel volt diszitve. A tért környező házak tetőiről, ablakaiból zászlók lengtek, az ablakokból szőnyegek hullottak alá. Különösen izlésesen volt a Sárkány-féle ház feldiszitve zöld levélből font guirlandokkal, szőnyegekkel, s az ország czimereivel. Maga a tér árboczokon lengő zászlókkal volt körülvéve, s mindenütt, bármerre tekintett a szem, a közönség megmérhetlen sokasága, az utczákon, téreken, a házak ablakaiban.

A koszorukat még 11 óra előtt helyezték le az egyes küldöttségek a szobor talapzatára. Mindjárt az emelvény előtt, mely a szoborral szemközt volt felállitva, volt elhelyezve a nemzeti kaszinó babérkoszoruja: mellette jobbról egy gyönyörü élővirágokból fűzött koszoru, fehér szalagján e felirattal „báró Eötvös Józsefnek“ — „Özvegye“, balfelől hasonló koszoru e felirást „Gyermekei“ viselte: tettek aztán le koszorukat a szobor talapzatára: a miniszteriumok, a főrendiház, az országgyülés, az akadémia, Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye („A falu jegyzője“ irójának) Budapest főváros, továbbá a budapesti m. kir. tud. egyetem, a természettudományi társulat, az országos mintarajztanoda, az első hazai takarékpénztár, a IV. kerületi reáltanoda „Eötvös“ önképző-köre, Magyarország néptanitói, a filologiai t[illegible]ság, a „Néptanitók Lapja“ szerkesztősége. tud. és müegyetemi olvasókör, a m. kir. Jó[illegible] müegyetem, a nemzeti szinház, Kisfaludy-t[illegible]ság, az országos izr. hitközség, a bécsi akad[illegible] magyar olvasó- és társaskör, az „Eötvös“ b[illegible] segélyző-egylet, a kegyesrendi főgymnasium g[illegible] korló iskolája, a fővárosi nőegyletek mintegy koszorut, a közoktatásügyi miniszterium, a kereskedelmi akadémia stb. Az ünnepély 12 órakor vette kezdetét. Az emelvény mellett elhelyezett székeken az Eötvös családja foglalt helyett (az özvegy, két leánya és fia Loránt családjával)

EGY FIATAL ASSZONY

EMLÉKIRATAI.

Elbeszélés.

JNDALI GYULÁTÓL.

I.

(Folytatás.)

Ilyenkor anyám arcza is földerült egy kissé. Kivitt magával a zöld mezőre, — mert e közben egészen kitavaszodott már — hogy játszodjunk a fris pázsiton, az isten szabad ege alatt. Oh, hogy repesett akkor az én szivem. Azokban az időkben a gyermeki kebel sejtelme is fölfogta már a szabad levegő, a szabad napsugár áldását!

Azokban az időkben!

Fénynyel és léggel betelve, pihenésül halomra szedett virágainkat koszoruba fontuk, hiszen anyánk azt mondta: hogy most minden leány, minden asszony koszorut fon a férfiak homlokára. Nem akart megszomoritani azzal, hogy hozzátegye: „és sirhalmára!“

A legutolsó levél, melyet atyámtól kaptunk: valóságos örömhir volt. Megtudtuk belőle, hogy alig félóránnyira táboroznak városkánktól s örömest föl is keresne bennünket, ha a szigoru szolgálat megengedné. Kell-é mondanom, hogy anyám lelkében percz alatt megszülemlett az elhatározás, hogy ha ő nem jöhet hozzánk, elmegyünk hát mi ő hozzá. Másnap kora hajnalra tüztük ki az indulás óráját, s bár az nap korábban lefeküdtünk, mint rendesen, éjfélt is rég elüté már s még mind nem szállt szemeimre álom. Miért csak holnap? — igy tépelődtem magamban — miért ne láthatnók meg atyámat még ez éjjel, még ebben a pillanatban?

Oh, ha sejtettem volna, mit kivántam akkor!

Jól láttam, hogy anyám sem alszik; minden neszre föl-fölkapta fejét s merőn, figyelve szegzé szemeit az ablakra, melyen majdnem nappalias fénynyel ömlött be a hold világa. Rajtam valami megmagyarázhatlan félelem kezdett erőt venni. Mire figyel, mire hallgatódzik anyám? Nekem is ugy tetszett, mintha valami távoli dübörgés ütné meg füleimet, mindig erősbülve, mindig közeledve. Ugy szerettem volna fölkelteni Blankát, de ő mélyen, édesen aludt; szerettem volna fölkiáltani, megszólitani anyámat, de nem volt bátorságom hozzá. Ugy feküdtem ott, mint a hideglelős, reszketve minden idegemben.

Kopp! — — kopp! — — kopp! — hangzott e perczben csaknem ablakunk előtt. Nem lehetett semmi kétség, nehéz férfiléptek dobogása volt az, még pedig többekéi. Félreismerhetlen volt e léptek neszén, hogy valami nehéz terhet czipelnek.

— Alszol Gábriella? szólalt meg anyám suttogó hangon, (Tudja isten, miért szólitott meg engem s miért nem nálamnál idősb nővéremet.)

Felelet helyett egyszerre mellette termettem s félénken simultam keblére.

— Nem hallottál semmit? kérdé ismét.

— De igen, — csak ennyit tudtam felelni, mert e pillanatban erős kopogás hangzott az ablakon s a hold egy sötét, marczona alak körvonalait láttatá, mely erős, bár fojtott hangon szólt:

— Föl kell nyitni a kaput.

Anyám már ekkor, ugy a hogy felöltözve rohant ki a szobából. Én egyedül maradtam, egészen egyedül, mert Blánka néném még akkor is nyugodtan édesen szendergett.

(Folytatás köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Megjelentek: Andrássy Gyula gróf külügyminiszter honvéd-altábornagyi ruhában, Tisza Kálmán miniszterelnök, Wenckheim báró, Szapáry, Pauler, Szende (honvédezredesi ruhában), Péchy, Trefort, báró Kemény Gábor miniszterek, gróf Zichy-Ferraris Viktor államtitkár, Pestmegye küldöttsége, élén Szápáry gróf főispán s Földváry Mihály alispánnal; Budapest főváros részéről Ráth Károly főpolgármester, Kamermeyer, Gerlóczy polgármesterek, Majláth György országbiró s a főrendiház tagjai, Szlávy József képviselőházi elnök s a képviselők nagy száma, az akadémia tagjai gróf Lónyay Menyhért által vezetve, a tud. egyetem rectora s dekánjai stb. stb. Először Lónyay Menyhért gróf lépett az emelvényre s a következő szavakat mondta:

Ünnepélyes pillanat előtt állunk.

Hazánk fővárosában, az ország szivében, annak legdiszesebb pontján, az első emlékszobrot leplezzük le, melyet a nemzet önkéntes adakozásból, egyik legkitünőbb államférfiának és költőjének emelt. Ehelyt illeti meg őt az emlék, mert itt született, itt élt és halt meg.

E szobor nem annyira az ő dicsőségét hirdeti, — mint a mi hálánkat. Az ő dicsősége müveiben él, — vagy a mint jóslatszerűen mondá — eszméi győzedelmében:

„Ha fenmarad nevem,
Eszméim győzedelme
Legyen emlékjelem.“

Ez a szobor a mi hálánk jele, az államférfiut tiszteljük meg vele, a ki annyi hazafiassággal és sikerrel fáradott nemzete fölemelésén; a költőt, a ki szivünk legnemesebb érzéseit zengette, az embert, a ki a részvét, emberiesség és jóság megtestesülése volt.

Áldott legyen emlékezete, szolgáljon követendő például és buzditásul nemzedékről-nemzedékre a legkésőbb utókorig.

Adja a mindenható, hogy a hatalmas Dunapartján emelkedő e szobor számos századokon át fennálljon a hatalmas Magyarország és megelégedett magyar nemzet virágzó fővárosában.

A magyar tudományos académia megbizásából őszinte hazafiui köszönetet mondok Budapest fővárosának, mely lelkesen fölkarolta a szobor felállításának eszméjét és mindazon hazafiaknak, kik létesitéséhez hozzájárultak.

Éljen a haza, éljen a király.

Lónyay Menyhért beszéde után riadó éljenzés közt lehullott a lepel s Eötvös kitünően sikerült érczszobra látható lett. A zaj, melyet az általános meglepetés keltett, lecsilapulván, Szász Károly az emelvényre lépett s az ez alkalomra irt ódáját szavalta el, melyet e lap már tegnap közölt.

Szász Károly, ki érczes hangon szavalta el ódáját, ezután lelépett az emelvényről, mire a budai dalárda énekelte el a „Szózat“-ot és az Eötvös „Végrendelet“ czimü költeményét, mint szöveget Beethoven hymnusz dallamára. A lélekemelő ünnepély ezzel befejeztetett s a közönség a szobor alkotóját éljenezve oszlott szét.

—

Az académia lakomája.

Az ünnepélyességek sorát a lakoma fejezte be, mely délután 2 órakor kezdődött az „Európa“ disztermében.

Részt vettek benne az összes miniszterek, Andrássy kivételével és mindazon kitünőségek, kiket a közülésen együtt láttunk.

A felköszöntések sorát gróf Lónyay Menyhért nyitá meg, poharát a királyra és királyi családra emelte.

Majd a nap hőseire, Huszár Adolfra, az akadémia uj tisztviselőire (Fraknói Vilmos és Pesty Frigyes) és az uj tagokra mondott felköszöntőt. Pulszky Ferencz azokat vigasztslá, kiket az akadémia ezuttal még nem választott meg. Fraknói Arany Jánosra, dicső elődjére mondott nagy lelkesedéssel fogadott felköszöntőt. Greguss Ágost elmés toasztban fejezte ki sajnálatát a felett, hogy szorgós utánjárása daczára sem választották meg a második osztály titkárává; mint az osztály uj titkára szerette volna felköszönteni Pauler Tivadart, az osztály uj elnökét.

Tisza Kálmán kiemelte, hogy korunkban a tudomány, a nemzeti nagyság talpköve és ezért kozmopolita természete daczára is nemzeti jellegünek kell lennie; porát emelte az Akadémiára, mint a magyar tudományosság képviselőjére.

Keleti Károly igen szép felköszöntőben emelte ki b. Eötvös Józsefnek, az iparegyesület megalapitójának, a közoktatás nagy apostolának érdemeit a nemzetgazdasági érdekek körül; pályázatot kellene kiirni — ugymond — oly müre, mely kimutatná a tudomány befolyását a nemzet jólétének emelésére.

Szép felköszöntőket mondottak még Mailáth György Arany Jánosra, Széchen Antal Gyulai Pálra, (igen dicsérve mai emlékbeszédét) Szász Károly, Ráth főpolgármester, Földváry Mihály alispán és mások.

A lakoma félötkor ért véget.

A szamosvölgyi vasút ügye.

A szamosvölgyi vasut egy időre esik a vasutaknak hazánkbani létesitése első kezdeményezésével. Az első felelős magyar miniszteriumnak lánglelkü közlekedési minisztere, a nagy magyar gróf Széchenyi István ada elsőbben annak létesitése érdekében határozott kifejezést.

A nagy nemzeti katastrófával ez is néma hallgatagságba merült, mig nem a n.-várad-kolozsvári vasut épitéssel ezenvasutrésznek kiépitése nemcsak felmerült, hanem egy consortium alakult, mely a szükséges előmunkálatokat meg is kezdette. Azonban az e téren beállott szédelgések s az ebből kifolyt bukások a nemes kezdeményezőket is hozott előleges pénzáldozatuk mellett hallgatásra kényszerité.

Igénytelen lapunk volt az, mely — talán egy felsőbb jelszóra — mindjárt megindulásával ez előtt szinte két évvel ez ügyben felszólalt, hangsulyozván a Szamosvölgyének vasuttali beépitésének szükségét és előnyeit.

Nem sokat váratott magára ez ügy kezdeményezése. A biztató előzmények, a vállalat közhasznusága, s a mellette nyilvánuló közhangulat által megyénk főispánja br. Bánffy Dezső mintegy fölhiva érezte magát az általános közohajnak hódolva a kezdeményezés terére lépni, melynek következtében a mult év október elején e tárgyban egy értekezlet tartatott. És itt nemcsak megyénkből, hanem a szomszéd Kolozsvár s Beszterce vidékeiről fölgyült érdekeltek egy negyvenkét tagu bizottságot küldenek ki, melynek kebeléből annak létesitésére kiküldött hatos bizottság a mai napon tartott értekezleten eljárásáról a következőkben tette meg tüzetes jelentését, jelen lévén Deés, Szamosujvár és a megyéből nagy számmal érdekeltek, s ezek közt Kentelke községe küldöttjei is, mint a mely egy fél részvényt irt alá gróf Bethlen Béla ő nagysága határozott ellenzése daczára is.

Tisztelt értekezlet!

Méltóztatnak emlékezni, hogy az elnökünk által összehivott, s mult évi oktober hó 12-dikén tartott népes értekezlet alkalmával általános helyeslés közt volt kimondva a szamosvölgyi illetőleg az apahida-deési vasut szükségessége s az előmunkálatok keresztül vitelének kivánatossága. Méltóztatnak azt is tudni, hogy a fölemlitett határozat folytán a tervezett vasut kiépitésére czélzó további teendőkre nézve az emlitett értekezlet egy 42 tagu bizottságot küldött ki. E bizottság az épitési költség beszerzésére vonatkozó teendők intézésével — mult évi októher 20-án történt egybejövetele alkalmával — a maga kebeléből választott 6 tagu küldöttséget illetőleg alólirtakat bizta meg. E nágy becsü megbizatás mikénti teljesitéséről s eljárásunk eredményéről kivánunk ez alkalommal jelentést tenni.

Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy az apahida-deési vasut kiépitésére czélzó törekvés igen népszerü kezdeményezésnek bizonyult. Ezt bizonyitja első sorban az a rokonszenv, melylyel az érdekelt vidék, illetőleg megyénk lakósai e vasút eszméjét kisérik. De bizonyitja másodszor az a támogatás, melyet a kormánytól kinyerni szerencsénk volt. Ezek mellett köztudomásu az is, hogy a sajtó vasutunk ügyét észrevette, felkarolta s létesitésére közreműködik. Igen, ugy a királyhágón inneni, mint a fővárosi lapok ugy tüntették fel a szamosvölgyi vasut kiépitésére tett mozgalmainkat, mint egy életre való eszmét, melynek kivitelében nemcsak megyénk lakósságára, hanem édes hazánk közmiveltségi állapotára nézve is fontos eredmény rejlik. De bizonyitja végre a kezdeményezés népszerüségét ama sokak előtt nem ismert tény, hogy az itteni cselekvés hazánk két vidékén keltett hasonló mozgalmat. Értjük alatta ama két tervezetet, mely szerint Szatmár és Nagybánya közt, valamint Szabolcsmegyében az aradkörösvölgyi olcsó vasut mintájára szintén vaspályákat czéloznak létesiteni.

T. értekezlet! tervezett vasutunkat csak társulás, illetőleg az u. n. „szamosvölgyi vasut“ részvénytársaság megalakitása utján épithetjük ki. E végett — miként az a 42-ős bizottság igen tisztelt tagjai előtt már ismeretes — egy alapszabály-javaslatot állitottunk össze, s azt az emlitett bizottság — mult évi november 2-án tartott — értekezletén — megvitatás után egész terjedelmében elfogadta irányadóul. Ez alapszabály javaslathoz képest meginditottak a mozgalmat, melyszerint az épitési költségek előteremtése végett szükséges részvényaláirásokat biztositsuk. — Egyidejüleg gondoskodtunk arról, hogy tervünk, czélzatunk s eljárásunk módja az érdeklődő közönség előtt minél ismerettebb legyen. E czélból mind ama mozzanatokról, melyek a tervezet kivitelére nézve felmerültek, „A tervezett szamosvölgyi vasut létesitése érdekében történt előmunkálatokról“ czim alatt megbizásunk folytán egy kis röpirat jelent meg s küldetett szét mintegy 1460 példányban. A részvények aláirásának biztositása végett a 42-ős bizottság által elfogadott szövegezéssel 754 drb. szerződést küldtünk szét. E szerződések aláiratásával bizottságunk által 240 egyén és testület volt megbizva. E mellett elnökünk ugy a megye területére, mint azon kivül 214 magán levelet, s ezekhez mellékelve ugyanannyi szerződest küldetett szét részvényaláirás végett. Ezen kivül felhivta küldöttségünk a járási szbirák utján a közegeket mint erkölcsi testületeket is részvényaláirásra. Mindezen megkeresések s felhivások eredménye az, hogy a mai napig 197½ részvény aláirása az itteni érdekelt körök áltzl biztositva van. Meg kivánjuk jegyezni, hogy 114 egyéntől sürgetéseink daczára se kaptunk még értesitést. Ugy szintén a szbirák közül a cs.-gorbói, deési, n.-ilondai, kékesi, m.-láposi és bethleni még nem küldte be fáradozása eredményét. — Továbbá nem hagyhatjuk emlitetlen azt se, hogy Deés városától, a vasuti mérnöktől s nehány érdemes hazánkfiától mintegy 54 részvényre szóló oly határozott igéretet vettünk, melyre a legbiztosabban lehet számitu, minélfogva ez 54 részvény is aláirottnak tekinthető.

Működésünk másik iránya fölfelé terjedt. Folyó évi február hó elején egy 16 tagu küldöttség utján a fennebb emlitett röpiratban is olvasható fölterjesztést benyujtottuk a umlgu m. kir. pénzügyminiszter urhoz a végett, hogy a tervezett pályához szükségeltető vassin-mennyiséget 600 törzzrészvény elfogadásáért az államtól nyerhessük meg. E kérelmezésünkre kedvező választ nyertünk, s a kért kedvezmény megnyerése biztositottnak tekinthető ama föltétel alatt, hogy a második 600 részvény aláirása azitteni érdekelt körök által szintén biztositva legyen.

Tisztelettel jelentjük továbbá, hogy elnökünk — mint a vasuti előmunkálatok engedményese — a műszaki tervezés és költségvetés beterjesztése mellett a szamosvölgyi vasut épitési engedélye iránti kérést a nméltóságu m. kir. közlekedési miniszteriumhoz beadta. Nevezett miniszter ur a tervezési munkálatokat szakközege által megvizsgáltatta. Nevezetesen a folyó évi ápr. hó közepén a közlekedési miniszter megbizottja, Ludvigh Gyula m. kir. vasuti és hajózási felügyelő — az apahida-deési vasut pályatestét a helyszinén felülvizsgálta. — Szóval az épitési engedély iránti tárgyalások folyamatban vannak, s biztos kilátásunk van arra, hogy elnökünk az épitési engedélyt rövid idő mulva megnyerendi. A mi a csatlakozási kérdést, valamint a felülvizsgálat alkalmával fölvetett nehézségeket illeti, ezekre nézve is alapos reményünk van, hogy azok a vasutmenti érdekelt körök teljes megelégedésére fognak megoldást nyerni.

Vasutunk ügyének nagyobb mérvü támogatása czéljából Szolnok-Doboka-, Kolozs-, Besztercze-Naszodmegye és Kolozsvár város közönségéhez felhivásokat küldöttünk. A megyénk közönségéhez intézett felhivás — mint méltóztatnak tudni — igen kedvező fogadtatásban részesült, mert a mult hó 17 s következő napjain lefolyt megyebizottsági közgyülés határozottan kimondá, hogy vasutunknak erkölcsi és anyagi támogatásban való részesitésére a megye közönségét felkéri, a mi azóta már meg is történt. — Örömmel jelezhetjük, hogy e közgyülési határozatnak már is mutatkozik kivánt eredménye. Evel ellentétben sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy Kolozs- és Besztercze-Naszód mégyéknek velünk szomszédos részeiben vasutunk iránt részvétet kelteni, s az anyagi támogatást megnyerni nem sikerült. Az érdekeltség s a nemes czél iránti lelkesebés azonban ott sem hiányzik.

Jelzéséül annak, hogy a tek. 42-ős bizottságtól nyert felhatalmazást és megbizást mennyiben használtuk fel, szabad legyen fölemliteni, hogy kiküldetésünk óta nyolcz ülést tartottunk, melyeken a rendes folyó ügyek elvégzésén kivül megkereséseket, folyamodványokat és ajánlatokat tárgyaltuk és mindezekben a nekünk adott felhatalmazás korlátai között határoztunk. Tárgyalásokat inditottunk a kisajátitás alá eső földterület feletti egyezkedés, valamint az épitési anyagoknak részvényekben való megszerzése tárgyában. Fájdalom! e tekintetben nagyon csekély positiv eredményre jutottunk. Mindamellett a szükséglendő kőanyagnak dijmentesen való megszerzését — Deés város szives ajánlata folytán — biztositottuk. Valamint a korlátfáknak részvényekben való megszerzése is remélhető. Sőt arra is reményünk van, hogy a nagyobb mennyiségü talpfákat is sikerülni fog nehány birtokos hazánkfiától ugyancsak részvények átvétele által beszerezni.

Im ezek azok t. értekezlet! miket mint eljárásunk eredményét nagyobb vonásokban bejelenteni szükségesnek tartottuk. Kétségtelen, hogy az eddig elért eredmény még nem elég arra, hogy nagyfontosságu tervünk sikerültén teljesen biztositottnak tartsuk. Azonban megjegyezzük, hogy az időből még nem fogytunk ki s maradt még tér, melyen a további lépéseket megtenni a 42-ős bizottság illetőleg a t. értekezlet van hivatva és jogositva.

Midőn végül a jelentésünknek tudásul vételét kérjük, egyszersmind tisztelettel kijelentjük, hogy eljárásunkban a nemes czél iránti törekvés volt vezérelvünk, mely mellett további megbizatásunk esetén is megmaradunk s hazafias tisztelettel vagyunk a t. értekezlet

tisztelő honfitársai!

A fenti jelentés Róth Pál felszólalása után tudásul vétetvén, két inditvány tárgyalása került szőnyegre. Mindkettő az alapszabály-javaslat II. szakaszának 7-ik §-sát módositja. Az egyik az, hogy az alaptőke 800 ezer forintról egy millióra emeltessék, s ezzel kapcsolatosan a törzsrészvények száma 1200-ról 1000-re szállittassék, s az elsőbbségi részvények száma 400-ról 1000-re emeltessék. A másik az, hogy ¼-ed részvények is bocsáttassanak ki 125 frt értékben. Négy ilyen ¼-ed részvény birtoka jogosit egy szavazatra. Községek és erkölcsi testületek azonban az ⅓-ed részvény aláirásától ki vannak zárva. Kevés discussió után mindkét inditvány elfogadtatott s a határozat a fenti értelemben mondatott ki.

Ezek után főispán ur ő méltósága a tanácskozást bezárta. Zárszavaiban ajánlotta az ¼-ed részvényekre vonatkozó szerződések aláirásában való buzgólkodást, továbbá kifejezést ad azon nézetének, hogy most már az apahida-deési vasut kiépitése nemcsak biztosnak, hanem a jövő évben be is fejezhetőnek tekinthető, mert reméli, hogy az épitési engedély még e nyáron a képviselőház által megadva s a részvénytársaság a folyó év őszén megalakulva lesz.

Mindezek után már ma nem remény, hanem tény ezen vasut létesitése, daczára az ennek vonalába eső nagy birtokosok részvétlenségének; daczára annak, hogy e megye több mint kilenczezer holdjának ifju tulajdonosa a létesitő hatos bizottságnak visszautasitása alkalmával megiratni méltóztatott, hogy „létrejöttét a kolozsvári főurak kétségbe merik vonni.“

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. máj. 27.

— **A királyi** család Székesfehérvárott. A királyi pár — mint a „Közvélemény“ jó forrásból hallja — julius elején okvetlenül megiátogatja a kiállitást. Sőt az is valószinü, hogy Rudolf trónörökös, ki akkorra visszatér spanyolországi utjából, szintén elkiséri felséges szülőit. Ugyanekkor fogja József főhg s Clotild főhgnő is másodizben meglátogatni a kiállitást.

— **A katholikus** főtanoda ifjusága tegnap (hétfőn) olyan szép és nagy közönséget gyüjtött össze majalisára a Lövődében, a milyent ritkán láttunk az utóbbi évek hasonló vigalmain; lehet legalább is 1000-re tenni a megjelentek számát. Természetesen a gyermeksereg volt a tulnyomó a táczban is; de annyi sok szép lány és menyecske sem jön egyhamar össze egy csomóba, mint a mennyi tegnap járta a legjavából diákkalés nem diákkal egyaránt. A szinház is szépen volt képviselve, vagy mint a német mondja: stark vertreten; ott voltak a szép Boér Hermin és Kéler Ilona, Erdélyi Marietta, Gabányiné és Halmainé, kik közül Boér Hermin és Kéler Ilona kisasszonyok szinte ki világos viradtig tánczoltak; fölösleges registrálnunk, hogy pillanatig sem árultak petrezselymet. Egyideig a tágas rondeaun folyt a táncz; de 11 óra felé hüvös szellő tolakodott a vigalomba s be kellett hurczolkodni a lövölde poros nagytermébe, a hol aztán ember hátán ember állott. A kedélyes és minden tekintetben sikerült mulatságnak a pirkadó hajnal vetett végett.

— **Szentgyörgyi Imre** curiai biró, ki az erdélyi biróságok szervezete körül is kiváló érdemeket szerzett, — az igazságügyminiszter megbizásából a mult héten a kolozsvári és déési kir. törvényszéket és azok székhelyén levő járásbiróságokat megvizsgálva, vasárnap Budapestre távozott, honnan rövid időn ismét leránduland körútját folytatandó. Ugy értesülünk, hogy a helyi kir. törvényszéknél, főként az urbéri ügyek érdekében történt a vizsgálat. A miniszteri biztos megszemlélte a központi börtönt is, mely tudvalevőleg a rend és tisztaság tekintetében semmi kivánnivalót sem hagy fenn, és a királyhágón inneni rész első folyamodásu törvényszéki börtönei között első helyen áll. Feltünt a vizsgálat alkalmával, hogy a letartóztatottak között oly nagy számmal vannak olyanok, kik a 14 éves életkort alig haladták meg. Megdöbbentő jelenségnek tartotta ezt a miniszteri biztos, minőhöz hasonló jóval nagyobb városok börtönében sem fordul elő, és a kir. ügyészségnél ennek okai iránt tudakozódott. Ugy hisszük, hogy az adott felvilágositás nem lesz lényegében eltérő a mi véleményünktől, mely szerint a társadalom jelzett vizhajtásai szemeink előtt képződnek s a rendőrség erélytelensége miatt érnek meg a börtön számára. Kolozsvárnak bizonyára egyetlen polgára sincs, ki ne tapasztalná, hogy 7—8 éves, sőt ifjabb gyerekek, lépten-nyomon utját állják, siránkozva koldulnak, és a tisztességesebben öltözött egyéneket arczátlanul kisérik, mig az pár krajczár váltságdij mellett lerázza magáról a bojtorjánt. A kis gamin a kapott alamizsnával szülőjéhez, vagy más, a családhoz tartozóhoz siet, ki valamely kapusaroknál várja a napi pálinkáravalót. E mellett a mesterség mellett megösmerik a kisdedek a munka nélküli keresetet, s teljesen levetkőzik a szemérmet. Majd koldulnak, hogy saját igényeiket elégitsék ki, s midőn e kereset mellett, — mert, fájdalom, nagy a concurentia — nem tudnak megélni, lopásra vetemednek, minthogy a munkát, s annak áldásos következményét nem ösmerik. Meg vagyunk ugyan győződve, hogy a kérdés fölmerültével, illetékes helyen a kellő intézkedéseket meg fogják tenni a corruptio ez iránybani terjedésének megakadályozására, nem tartjuk azonban feleslegesnek ezután is fölhivni a rendőrség figyelmét Kolozsvár gaminjaira s felkérjük, hogy azokkal fölegt a szülőkkel és gondozókkal szemben lehető legnagyobb szigorral járjon el.

— **Lapunk** bezártakor a kül-magyarutczai sz.-péteri-templom háta mögött a hosszu-utczában tűz ütött ki, mely segitve az égetően hő naptól s az ép akkor keletkező széltől alig nehány percz alatt 12 szegényebbsorsu földmives házát boritotta lángba. A tüzoltók csak nagy erölködéssel gátolhatták meg tovább terjedését a tüznek, a mely már a város egyik közelebbi, másik végébe is belekapott volt, de ott is elnyomatott.

— **Az orvostanhallgatók** holnapi (szerdai) majálisa az idény legszebb vigalmainak egyike lesz, a mint az előjelekből kivehetjük: gyönyörü szép idő készülődik rá, társaskőreinkből pedig annyi sok szép kisasszony varja a holnapi napot, hogy ha mind megjelennek azok, akik készülődnek, valószinüleg igen népes és a legelegánsabb majálisa lesz az idénynek.

— **Az orvostanhallgató** ifjuság ez idei nyári tánczvigalma — a kedvezőtlen idő folytán — f. hó 24-ről folyó hó 28-ára (szerda) halasztatott, a midőn is a tánczvigalom a „Lövölde“ helyiségében minden körülmények között meg fog tartatni. — Belépti jegyek folyó hó 28-án délelőtt 9—1 és délután 3—5 óráig a „Nemzeti Szálloda 8. számu szobájában válthatók. A rendező bizottság.

— **Értesités.** A felsőbajomi postahivatal működését folyó évi junius 1-jével ismét megkezdvén, ugyanaz naptól fogva a fürdő évad tartamára azaz folyó év junius 1-től augusztus végéig Felső-Bajom-Medgyes közt rendes napontai küldöncz-szekérpostajárat berendeztetik, melynek menetrendje következő: Indulás Felső-Bajomból reggel 7 órakor. Érkezés Medgyesre reggel 8 órakor. Indulás Medgyesről vissza d. e. 11 órakor. Érkezés Felső-Bajomra déli 12 órakor. Mi ezennel közhirré tétetik. Nagy-Szeben, 1879. május 25-ikén A m. kir. postaigazgató. Follért.

— **Uj planéták.** Emlitettük már, hogy Péters tanár uj bolygót fedezett föl. Ez eddig a 196-ik és ekkoráig még senki sem észlelte. Azóta ismét Palisa, a polai csillagvizsgáló igazgatója bukkant egy másikra az égbolton, a mely már a 197-ik. Halvány, tizenkettedrendü csillagocska, melynek állása: rectasscensió 240 fok 34 percz, látszólagos declinátió 15 fok 27 percz delnek.

— **Az ezüst** történetéhez. Nem rég hallottuk ezt az adatot. Gróf Cz. J. egyike gazdag magyar főurainknak 1848. február elején a haszonbérét csupa merő ezüst buszasokban kapta meg Pozsonyban a diaetán léte alatt. Ennek a továbbszállitásához egy külön szekér kellett volna. Sok utánjárás mellett végre akadt egy jószivü bankárra, a ki fél perczentadisagióval levette a nagy ezüst terhet a nyakáról. Talán csak egy pár száz forintot vesztett rajta. Öt hét mulva aztán már 14-en állt az ezüst párin fölül. Ez még ismétlődhetik.

— **A verespataki** hires viasztáblák a nagy-enyedi muzeumból a „Századok“ szerint a berlini muzeumba kerültek. Hogyan? azt nem lehet eddig tudni, állitólag cserében régi pénzekért. Mindenesetre megérdemli a kutatást; mert ily tudományos kincsek kiboosátása külföldre megbocsáthatlan bün hivatalos testületek részéről.

— **Soldosné válópőre** dolgában a budapesti kir. törvényszék „házasságvédő“ ügyvédül Dr. Krajcsik Ferencz orsz. képviselőt és fővárosi ügyvédet nevezte ki. A felek mult szerdán megjelentek a referens biró előtt s ez alkalommal az alperes Soldos ur udvariasan kijelenté a hozzá intézett kérdésre, hogy: „Igen, meg vagyok a feleségemmel elégedve s nem akarok elválni.“ Fővárosszerte nagy érdeklődéssel néznek a pör lefolyása elé.

— **Fatális nagy szerencse.** P. Th. képviselőnek egyetlen egy török sorsjegye volt. A legközelebbi kisorsolásnál (mert azért csak folyvást huzzák,) az ő sorsjegye jött ki a 300 ezer frankos főnyereményre. Ez már aztán a gonosz nyereség! Háromszázezer olyan frankot nyerni, — a melyik nincs. P. Th. jó barátságban van a monárchia konstantinápolyi nagy követének gróf Zichynek a fiával. Rögtön tudatta vele azt a szerencséjét, felkérve egyuttal, hogy ha talán nagy befolyásánál fogva kieszközölhetné a szultánnál — a veszett fejszének a nyelét. A nagykövet aztán azt mondta a fiának, hogy igyekezzék gyöngéd, kiméletes, uton előkészíteni a nyertes magyar képviselőt a nagy csapásra, mert épen a mult évben történt, hogy egy franczia, a ki a 600 ezer francos nyereményt kapta meg, külön gőzössel repült Stambulba annak felvételére; s mikor aztán megtudta, hogy ez csak olyan idealis hatszázezer frank, elkeseredésében főbe lőtte magát. A magyar képviselő nem tette azt, hanem maga beszélte el barátainak azt a fatális szerencsét. — Ki tudja, hátha a jövő században megint helyreáll Törökország s akkor kifizetik a tartozást kamatostul? Az lesz aztán a jövő század regénye.

— **Merénylet Bécsben.** Tegnapelőtt délelőtt Holla Wenczel 60 éves czipész minden oknélkül rálőtt az utczán Cusarcz Gusztáv tüzér-tisztre, azonban lövése nem talált. Mint a vizsgálatból kiderült, Holla elmebeteg és az 50-es évek elején 17 hónapig volt már őrültek házában; azóta nem észlelték rajta e betegséget. Most azonban anyagi gondjai miatt, ugy látszik, elmebetegsége visszatért.

— **Megint** egy politikai gyilkosság. Kievből jelentik, hogy ott e napokban a Dnieper folyó partján a 42-ik gyalogezred zászlótartójának Dolgorukow-nak hulláját találták. Az ifju hg mellén volt keresztüllőve. Átalánosan azt hiszik, hogy ismét politikai gyilkosság történt.

A „KELET“ magán távirata.

Feladatott **Budapesten** máj. 27. 11 ó. — p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra máj. 27. 12 ó. 5 p. d. u.

Az orosz tüzérség, lovasság Burgasba indult haza felé.

——

Rumelia tartományokra osztatott fel.

——

Waddington a görög ügyben a követek forma nélküli tanácskozását javasolja s hogy az eredményt jelezzék a portával. Görögország jelzi a hatalmaknak, hogy a katonamozgósitás, az Albán terület bekebelezése esetén a mozgalom megakadályozására előkészület. A Khedivetől követeli a németországi felügyelő bizottság és consuli biróság visszaállitását, mert az európai miniszereket elereszti. Monarchiánk támogatja.

——

A beszállásolási törvényt a képviselőház holnap tárgyalja.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Bökény Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(218—5) (280—300)

Elsinger M. J.
Bécs, Neubau 2
Zollergasse,

NEUBAU ZOLLERGASSE 2

WASSERDICHTE
ZELTSTOFFE- REGENMÄNTEL-
DECKTÜCHER
empfiehlt die
Wienerberg-Landgut-Fabriksniederlage
M. J. ELSINGER & SÖHNE WIEN.

NEUBAU-ZOLLERGASSE 2

esőköpenye, kocsitakarók, ágybetétek, sátorkelmék

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat
400,000 márka

fényereményt igér kedvező esetben a **legujabb nagy pénzsorsjáték,** mely a magas **kormány** által jóváhagyatott és biztositatott.

Eme ujabbi játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban **44,000** nyereménynek kell biston történni, ezek között vannak fényeremények esetleges 400,000 r. márka illetőleg

1 nyer. à m.	250,000	5 nyer. à m.	25,000	71 nyer. à m.	3000
1 nyer. à m.	150,000	2 nyer. à m.	20,000	217 nyer. à m.	2000
1 nyer. à m.	100,000	12 nyer. à m.	15,000	531 nyer. à m.	1000
1 nyer. à m.	60,000	1 nyer. à m.	12,000	673 nyer. à m.	500
1 nyer. à m.	50,000	24 nyer. à m.	10,000	950 nyer. à m.	300
2 nyer. à m.	40,000	5 nyer. à m.	8000	24750 nyer. à m.	133
2 nyer. à m.	30,000	54 nyer. à m.	5000	stb.	stb.

márkával — márkával — márkával

A nyereményhuzások tervszerüen hivatalosan meg vannak állapitva s már jelen év **junius 11 és 12-dikére van meghatározva,** melyhez

1 egész ered. sorsj. ára csak 6 már. v. 3½ frt — kr. o. é.
1 fél ered. sorsj. ára csak 3 már. v. 1¾ frt — kr. o. é.
1 negyed ered. sorsj. ára csak 1½ már. v. — frt 90 kr. o. é.

Mindennemü megbizások, **a pénz beküldése, postautoni fizetés** vagy az **összeg utánvétele mellett** a leglelkiismeretesebben teljesittetnek, mindenki az állam czimerével ellátott **eredeti sorsjegyet** tőlünk saját kezeibe kapja.

A megrendelésekhez a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltetnek s minden huzás után érdekelt feleinknek felhivás nélkül megküldjük a hivatalos huzási lajstromot.

A kifizetések mindig pontosan s az **állam jótállása** mellett történnek s egyenes beküldés, vagy az érdekelt kivánatára összeköttetéseinknél fogva Ausztria minden nagyobb pénzpiaczán teljesittethetik.

Csoportozatunk mindig a szerencse kegyeltje volt s a számos többi jelentékeny nyereمények között gyakran az első fényereménynek is örvendett, mely az illető érdekelt félnek egyenesen ki is fizettetett.

Egy ily, a **legszolidabb alapokra** fektetett vállalatnál, előreláthatólag mindenütt a legélénkebb részvétre lehet bizton számitani, s ez oknál fogva kérnők, hogy minden megbizásoknál eleget tehetni képesek lehessünk, hozzánk a megrendeléseket minél előbb beküldeni.

KAUFMANN és SIMON,
(200) bank- és váltó-üzlete Hamburgban. (1—6)

Mindennemü államkötvények, vasuti részvények és hitelsorsjegyek bevásárlása és eladása.

U. i. Ezennel köszönetünket nyilvánitjuk, a régebbi idők óta megajándékozott bizalomért, s midőn eme ujabbi sorsjáték kezdetével résztvételre felhivnók, ezentul is igyekezni fogunk, állandó, pontos és lelkiismeretes kiszolgáltatás által igen tisztelt érdekelt feleink teljes megelégedését kiérdemelhetni.

A fentebbiek.

Kátrány szappan.

(125) (5—12)

Berger-féle orvosi KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva, **Ausztria-Magyarországban, Franczia-ország, Németország, Hollandban** és **Svejtzban, Romániában** sat. már tiz év óta fényes sikerrel használtatik

mindennemü bőrkütegek

mint szinte az arczbőr mindenféle tisztátalanságai ellen különösen a rüh, az idült és pikkely sömör ellen, a kosz, a sömör repedvény, a fej és szakál korpa ellen, a szeplő, májfolt, az ugynevezett rezesorr, a fagydag, a lábizzadás, s a gyermekek valamennyi külső fejbetegségei ellen. Ezenfelül mindenkinek mint a bőrt tisztitó mosdószer ajánltathatik.

Ára darabonként használati utasitással együtt 35 kr.

A Berger-féle kátrány-szappan 40%-ka tömény fakátrányi tartalmaz felettébb gondosan van készitve, s lényegesen különbözik minden egyébb, a kereskedésben előforduló kátrány-szappanoktól.

Csalások kikerülése végett

a gyógyszertárakban világosan **Berger-féle kátrány-szappan** kérendő

Marque de A.B. & Cp.

s ügyelni kell a **zöld csomagolásra** s az ide mellékelt **védjegyre.**

Egyedüli helyettes a bel- és külföld részére:
G. HELL gyógysz. **TROPPAU,** **hova a megbizások és tudakozódások is küldendők.**

Kolozsvárt Széky Miklós, Dr. Hintz György és **Biró János.**— Dicső-Szent-Mártonban Wéber gyógyszerész uraknál.

Ugy szintén **az erdélyi részek** többi gyógyszertárában is kapható.

Kátrány szappan.

Chiococa-liqueur.

(75) (Liquor Chiococae fortificans), (8—25)

az újkor legbiztosabb és legjobb **szere** különösen a **férfierő** gyökeres és gyors

élesztésére és szilárditására,

kedvesség és fűszeres édes ízre nézve felülmúlja a legfinomabb és legnemesebb liqueuröket, nem csak gyomorerősitő, az emésztést elősegitő, étvágyat gerjesztő, hanem kitünő bizonyult erősitőital is mindenkire nézve, a ki

testgyengeségben szenved,

az alélt izmok élesztésére és erősitésére, az idegek és rugerejök friss működésre való élesztésére. Meglepő kellemetesen lelkesitő, élénkitő és buzditó hatásában. Ezer meg ezerek köszönik ezen hasonlithatlan élet-gyógyitalnak előbbi erejök visszanyerését, a mire nézve előkelőktől számtalan elismerő és hálairat áll szolgálatra, a melyek azonban (méltalomból) soha sem adatnak közre. Ára egy eredeti palaczknak röpirattal együtt 3 forint. Göngy 20 krajczár.

Fő-szállitótelep: Chiodi D. C. gyógyszertára a „Védangyalhoz,“ Bécs, Währing, Herrengasse 26 (a hova minden irásbeli megrendelés intézendő).
Fióktelep: Budapesten: Török József gyogyszerésznél.

Eladó birtok.

A néhai Alsó Zsigmondné hagyatékához tartozó és a Fiátfalvi 14 számu tjkben, valamint az Alsó-Boldogaszonyfalvi 152 sz. tjkben foglalt mintegy 86 holdból álló ingatlan birtoknak eladása, a hagyatéki biróság által elrendeltetett; miről a venni szándékozók azon figyelmeztetéssel értesittetnek, hogy a feltételeket megtekinthetik és a szerződést megköthetik Bokros Eleknél Kolozsvárt. (201) 1—2)

---

(128) (7—30)

Papier à Cigarettes

MARQUE DE FABRIQUE C. C.

LE HOUBLON

Fabrication Française

Pour éviter la contrefaçon suscitée par le succès sans précédent de notre Papier, exiger que chaque feuille porte le mot **LE HOUBLON,** et que chaque boîte soit revêtue de cette étiquette avec notre signature.

Le Papier **LE HOUBLON** se trouve chez tous les marchands et négociants en cigares et cigarettes.

CAWLEY & HENRY
À PARIS
Seuls Fabricants

Cawley & Henry
Proprs du Brevet.

SÁRGA KRISTÓF

fehérnemü és vászon-raktára
KOLOZSVÁRT,
(bel-középutcza, kisegitő alatt.)

Kül- és belföldi nagy kereskedők és gyárosokkali egyenes összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek **kezesség mellett,** legjutányosabb áron valódi árukkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi szines-ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó szintartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Szines és fehér gyapjú alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemü szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és **kézelők** 4 rétü legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi szines-szélü selyem, — len és pamut **zsebkendők** szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 rrtig. (387—8) (63—*)

Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős, 1 frtól, 5 frtig.

Női háló reklik, 1 frtól, 5 frtig, fökötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és **nadrágok** 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet reklik, nadrágok és **szoknyák,** 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függőny neczek, gyapju és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legujabb szerkezetü **esőernyők,** 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és szines **harisnyák,** gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legujabb **nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glacé kesztyük, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasinorok sat,** legjutányosabb árban.

Fehér és szines-asztalnemü, mindenféle len és pamut vászon szin-tartó creton, oxford és madepolán,

szines ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtáju chiffon, creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 1.55 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig,

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és czérnák, ujjon szülöttek részére fökötők, téklik és takarók sat.

Továbbá elvállalnk kiházasitás, vagy magán szükségre kivánt fehérnemüek pontos elkészitését; kitünő szabás és jó összeállitásra legnagyobb figyelem van forditva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesitek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégitő az érte fizetett összeget vissza szolgálom, vagy másokkal kivánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgája:

Sárga Kristóf.

---

(186) **MAHLER és ESCHENBACHER Bécsben.** (3—3)

Fa-szegek, belföldi 100 kilója	22 frt — kr.
detto angol 100 kilója	25 frt — kr.
detto amerikai 100 kilója	29 frt 50 kr.
Kén-szikany, (Schwefelnatrium) a bőr megszörösitlenitésére, 100 kilója	28 frt — kr.
Szőlő-czukor, a bőr épen tartására, 100 kilója	25 frt — kr.

A művészet kedvelőinek!

Nem mindenki van azon kellemes helyzetben képcsarnokokat és muzeumokat, a művészet ama gyülhelyeit látogathatni, a melyek végre is csak nagyobb városok előjogai maradnak, s nem mindenkor szemlélhetni a művészetnek országokszerte elszort remekeit, igy számos körre nézve a szép-érzés élesztése és kielégitése még mindig nem örömest nélkülözött élvezet marad. E szempontokból kiindulni, s művészektől és műbarátoktól többször és ujolag is ösztönöztetve jelenik meg az időszaki vállalat

„Meisterwerke der Holzschneidekunst“

a fametszés-művészet remekeit az épitészet, szobrászat és festészet köréből tartalmazván, melyről elmondhatni hogy a műhajlamu közönség tetszését méltán megérdemli. A családi élet és a visszavonulásban töltött szabad idő némely perczeire nézve ilyen mű nagyon kedves, a legkülönbözőbb tárgyak bőségével és technikailag tökéletes vissza adásával művészi másolatban mutatván be ama eredetieket, s a mellett legjobb művészeink némely önálló művével is kedveskedik — ugy szólva **muzeum kicsinyben**

állandó műkiállitás

a meghitt családi asztalon.

Az album rendezésénél mindenek előtt a szemlélő van szem előtt tartva; azoknak a kiket valamely kép és ennek szerzője közelebbről érdekel, minden füzet képeihez adott rövid szöveg fog oktatást és mulattatást nyujtani, mig a 12 füzetet minden év végén tartalomjegyzék foglalandja egybe és azoknak, a kik a művet mint egészet óhajtják megőrizni bekötési tábla áll rendelkezésökre. Hol a művészet honos, jelen vállalat pártolók és barátokat nyerend. —

Minden hóban 8 kép oldallal és magyarázó szöveggel egy—egy füzet jelenik meg, ára csak 60 kr.

s kaphatni Kolozsvárt

Stein János
könyv- és zeneműkereskedésében.

Ugyanott kapható:

Bécs város ünnepi menete

(Festzug)
vázolta MAKART JÁNOS

kis kiadás 28 lapon	30 kr.
nagyobb kiadás 56 lapon	80 kr.

! Szinezett kiadás e napokban érkezik !

Megjelent és **Kolozsvárt**

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében kapható:

A női- és gyermekruhák szabásrajzának és készitésének könnyen megérthető tankönyve.

Irta s két czimképpel és 40 szabásrajzi ábrával ellátta Maier Paulina, a reutlingeni női munka iskolatanitónője.
forditotta KOZMA JÓZSEFNÉ.

Ára 3 frt 60 kr.

Szakadatlanul halad az idő s vele az igények is fokozodnak, melyeket a társadalom minden egyes tagja iránt támaszt. A többek közt megköveteli a nőivilágtól is hogy mindent a mi lényére vonatkozik, s a mi testi és szellemi képességétől kitelik megértsen és elsajátitson, minek azonban nem szentelhet éveket hanem a követelményeknek a lehető legrövidebb idő alatt kell eleget tennie. Nem kis fontosságú tehát, ha neki a szükségesek elsajátitására minél könnyebb tanmód állapittatik meg.

Egy dologban ez szerzönknek is sikerült, s ez **a női- és gyermekruhák mérték vevésének és rajzolásának gyakorlati tanmódja,** melyet évek hosszú során át szerzett tapasztalatai nyomán állitott össze, s mely tapintatos összeállitásánál fogva tökéletesen hivatva van czéljának megfelelni.—

Sok előnyei is van annak ha ruháinkat magunk tudjuk készitení. Ha jó móduak vagy gazdagok vagyunk e munka kellemes szorakozást nyujt, fejleszti izlésünket s az otthont kedvelteti meg, s ha körülményeink szerényebbek szép összeget gazdálkodhatunk meg általa, mi nem egy családnak könynyit sorsán.

Mostani ruházkodási modor oly tökéletességet ért el, hogy öltözeteinket behatóbb tanulmány nélkül nem is készithetjük magunk, azért tűzte ki szerző feladatául, tanitványainak minden szabási minta, különös szemléltetése mellett a ruhák készitési módjának legrészletesebb magyarázatát is adni. E könyv két fejezetre oszlik. Az első a mérték vevést, s a szabási minták rajzolását foglalja magában, ezek szemléltető ábráival együtt, a másik a külömböző ruhadarabokhoz szükséges szövetmennyiség jegyzékét, s a ruhadarabok készitésére szolgáló utmutatást.

Hadd szolgáljon a t. nővilágnak a női képzés ezen oly fontos ágában, akár hivatása körében, akár magánhasználatban minél több előnyére

Stein János
könyvkereskedése Kolozsvárt.

Kitschelt Ágoston bécsi vasbutor gyár és udvari szállitónak gyári raktára.

(195) (3—10)

Férfi- és gyermek kalapok, fehér és szines férfi ingek, gallérok, kézelők, selyem nyakkendők, **férfi-, női- és gyermek czipők,** legyezők, esernyők, gumi köpenyegek és séta pálczák.

NAGY ÁRUTÁRLAT
Csapó Sándornál
Kolozsvárt, főtér, a bel-szénutcza szögletén.
Nemzeti Szálloda alatt.

Nürnbergi diszáruk, utazó, lovagló és vadász kellékek, fürdő, lát-, ék- és illatszerek, háztartás és konyha eszközök, hajtott faszékek, Fauteuillek és kanapék; **Sodaviz gépek gyári áron.** Gyermek kocsik igen csinos kiállitással darabja 9 frt 50 kr., 11—13 frt. egész 18 frtig.

Valódi China (Alpacca)- ezüst evőeszközök, gyertyatartók stb. a legjobb minőségben.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.